

Lekarz a funkcjonariusz publiczny

Bartosz NIEMIEC

Odpowiedzi na pytanie o to kto, ma status funkcjonariusza publicznego, należy szukać w art. 115 § 13 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. nr 88, poz. 553 ze zmian.), który brzmi następująco:

Funkcjonariuszem publicznym jest:

- 1) *Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej,*
- 2) *poseł, senator, radny,*
- 2a) *poseł do Parlamentu Europejskiego,*
- 3) *sędzia, ławnik, prokurator, funkcjonariusz finansowego organu postępowania przygotowawczego lub organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego, notariusz, komornik, kurator sądowy, syndyk, nadzorca sądowy i zarządca, osoba orzekająca w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy,*
- 4) *osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba w zakresie, w którym uprawniona jest do wydawania decyzji administracyjnych,*
- 5) *osoba będąca pracownikiem organu kontroli państwowej lub organu kontroli samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe,*
- 6) *osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej,*
- 7) *funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej,*
- 8) *osoba pełniąca czynną służbę wojskową.*

W przytoczonym wyżej katalogu brakuje zawodu lekarza bądź lekarza dentysty. Oznacza to, iż aby zostać uznanym za funkcjonariusza publicznego, dany lekarz musiałby łączyć wykonywanie zawodu lekarza z pełnieniem innej funkcji. I tak funkcjonariuszem publicznym będzie lekarz, który jest pracownikiem administracji rządowej lub samorządowej (chodzi tutaj oczywiście o samorząd terytorialny, a nie zawodowy), chyba że lekarz taki pełni funkcje wyłącznie usługowe. Za funkcjonariuszy publicznych należy również uznać lekarzy pełniących funkcje kierownicze w publicznych zakładach opieki zdrowotnej; mogą to być także lekarze będący pracownikami Narodowego Funduszu Zdrowia oraz lekarze wchodzący w skład zarządu oddziałów wojewódzkich NFZ. Ponadto z treści pkt 3 § 13 powołanego wyżej artykułu wynika, że funkcjonariuszem publicznym jest również osoba orzekająca w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy, a więc za funkcjonariusza publicznego należy uznać członka sądu lekarskiego działającego przy danej izbie lekarskiej. Podobnie przedstawia się sytuacja członków okręgowej rady lekarskiej w zakresie, w jakim są oni uprawnieni do wydawania decyzji administracyjnych (dla przykładu: przyznając prawo wykonywania zawodu), w

świetle bowiem pkt 4 § 13 powołanego wyżej artykułu osoby te, w zakresie, w jakim wydają decyzje administracyjne, są funkcjonariuszami publicznymi.

Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 listopada 2000 r. w sprawie o sygn. akt WKN 27/00, stwierdzając: *Lekarz zatrudniony w publicznej służbie zdrowia może być uznany za funkcjonariusza publicznego w rozumieniu art. 115 § 13 k.k. jedynie wówczas, gdy swój zawód łączy z funkcjami o charakterze administracyjnym. Sąd Najwyższy podniósł ponadto: Czynności zawodowe nie stają się więc funkcjami o charakterze administracyjnym tylko dlatego, że wykonywane są w ramach państwowych (również samorządowych) struktur organizacyjnych służby zdrowia. Lekarz mógłby być uznany za funkcjonariusza publicznego jedynie wówczas, gdyby wykonywał czynności zawodowe w administracyjnej strukturze służby zdrowia, a więc swój zawód lekarza łączył z funkcjami o charakterze publicznym (administracyjnym). Do kręgu takich osób mógłby zatem zostać zaliczony np. dyrektor szpitala, lekarz zatrudniony w urzędzie wojewody lub kasie chorych. Wymienieni przykładowo byłiby więc funkcjonariuszami publicznymi z tego powodu, że będąc lekarzami, równolegle pełniliby określone funkcje administracyjne. W tym układzie również odpowiedzialność karna tych osób układałaby się „dwutorowo”. Jako lekarzy – za wadliwe wykonywanie czynności zawodowych, natomiast z racji zatrudnienia w administracji służby zdrowia – jako funkcjonariuszy publicznych za przekroczenie swoich uprawnień lub niedopełnienie obowiązków ze szkodą dla interesu publicznego lub prywatnego (art. 231 k.k.)”.*

Tak więc lekarze, którzy z racji pełnienia innych funkcji mają status funkcjonariusza publicznego, ponoszą „dodatkową” odpowiedzialność, jak również cieszą się z „dodatkowej” ochrony jedynie w ramach pełnienia tychże funkcji; sędzia sądu lekarskiego będzie chroniony jako funkcjonariusz publiczny tylko w ramach tej funkcji, ale już nie w momencie, gdy jako lekarz będzie pełnił dyżur na oddziale szpitalnym, choć będzie to oczywiście ta sama osoba.

Należy w tym miejscu dodać, iż w określonych przypadkach lekarzowi, z mocy przepisów prawnych, służy ochrona prawna przysługująca funkcjonariuszom publicznym (aczkolwiek funkcjonariuszem publicznym w żaden sposób się on nie staje). Ochronę taką nadają:

1. Art. 44 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (tekst jedn. Dz. U. z 2008 r. nr 136, poz. 857): *Lekarzowi, który wykonuje czynności w ramach świadczeń pomocy doraźnej lub w przypadku, o którym mowa w art. 30 (tj. w przypadkach, gdy lekarz ma obowiązek udzielenia pomocy choćby ze względu na zagrożenie życia), przysługuje ochrona prawna należna funkcjonariuszowi publicznemu.*
2. Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym (Dz. U. z 2007 r. nr 123, poz. 849 ze zmian.): *Lekarz sądowy przy wykonywaniu czynności związanych z wydawaniem zaświadczeń korzysta z ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym.*

3. Art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o państwowym ratownictwie medycznym (Dz. U. z 2006 r. nr 191, poz. 1410 ze zmian.): *Osoba udzielająca pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz podejmująca medyczne czynności ratunkowe korzysta z ochrony przewidzianej (...) dla funkcjonariuszy publicznych.*

Należy nadmienić, iż inny charakter znaczeniowy, dużo szerszy, ma pojęcie „osoby pełniącej funkcję publiczną”, które znajduje się w § 19 powołanego wyżej art. 115 Kodeksu karnego. Stanowi on, co następuje: *Osobą pełniącą funkcję publiczną jest funkcjonariusz publiczny, członek organu samorządowego, osoba zatrudniona w jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi, chyba że wykonuje wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba, której uprawnienia i obowiązki w zakresie działalności publicznej są określone lub uznane przez ustawę lub wiążącą Rzeczpospolitą Polską umowę międzynarodową* Oznacza to, iż lekarz niemający statusu funkcjonariusza publicznego może pełnić funkcję publiczną, o ile dysponuje dobrami publicznymi.

Najdobitniej stwierdził to Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 20 czerwca 2001 r. w sprawie o sygn. akt I KZP 5/2001: *(...) czynności lekarskie stanowiące udzielanie świadczeń zdrowotnych w publicznym zakładzie opieki zdrowotnej, wykonywane w ramach świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, osobom ubezpieczonym oraz innym osobom uprawnionym do nich na podstawie odrębnych przepisów, mieszczą się w zakresie pełnienia funkcji publicznej (...).*

W przypadku gdy dany lekarz zostanie uznany za osobę pełniącą funkcję publiczną, może zostać objęty odpowiedzialnością karną za łapownictwo (art. 228 Kodeksu karnego), nie przysługuje mu natomiast z tego tytułu żadna dodatkowa ochrona prawna.

*Autor jest prawnikiem
w OIL w Warszawie*